

Kortfilm *Souvenir van Elfi De Vos*

[Muziek]

Franz Cumont: Ik herinner het me nog goed, de eerste keer dat ik haar zag, een mysterieuze verschijning, gracieus, met verfijnde handen. De markiezin was toen ook een stuk in de zestig, en toch hadden haar heldere ogen nog niks van hun jeugdigheid verloren.

Markiezin Arconati Visconti: Bonjour, mon bien cher ami.

Franz Cumont: Verhalen deden de ronde dat ze zich graag kleepte in pagekleden uit de renaissance. Dit was haar favoriete periode waarin de mens en niet langer god centraal kwam te staan.

Markiezin Arconati Visconti: Le cléricalisme, voilà l'ennemi.

Franz Cumont: Vandaar dat ze een fortuin spendeerde om het Kasteel van Gaasbeek in neorenaissancestijl te renoveren. In Parijs hield ze iedere donderdag salon voor een intellectueel gezelschap, vooral politici. Het was fantastisch! Er heerste een vriendschappelijke sfeer zodat iedereen vrijuit van gedachten konden wisselen. Zij kwam enkel tussenbeide om het gesprek te laten opleven wanneer het leek stil te vallen. Een van de gasten was Léon Gambetta, een vriend van haar vaders en volgens sommigen haar minnaar. Hij gaf haar de koosnaam 'l'ange de athéisme'.

Markiezin Arconati Visconti: Je suis à présent une vieille femme. Je puis vous parler de ce passé sans contrainte. Il est vrai que Gambetta était très épris de moi et m'a aimé longuement. Mais si j'admirais sa puissante éloquence, son intrépidité, son patriotisme, physiquement il me déplaisait. C'était un gros homme dont souvent la vulgarité me choquait. Et je ne sentais pour lui aucune affinité élective.

Franz Cumont: Ze vertelde me dat Gambetta haar geadviseerd had geen vrouwen in haar salons toe te laten. Die zouden alleen maar tweedracht zaaien.

Markiezin Arconati Visconti: Ne croyez pas, Monsieur, que beaucoup de monde entre chez moi. D'abord je ne reçois jamais aucune femme.

Franz Cumont: Haar interesse in politiek had ze te danken aan haar vader, Alphonse Peyrat. Hij was een progressief journalist met republikeinse idealen en zeer antiklerikaal. Hierdoor hadden ze het niet breed. Wanneer haar moeder stierf, was het gezin zo arm dat Alphonse Peyrat een gedeelte van zijn bibliotheek moest verkopen om de begrafenis te kunnen betalen. Later, als vicevoorzitter van de Franse senaat, genoot hij meer aanzien en hadden ze het financieel beter. Marie had een oneindige adoratie voor haar vader. Ze hielp hem met secretariaatswerk en kwam zo in contact met vooraanstaande politici.

Markiezin Arconati Visconti: J'ai commencé de faire de la politique dans le ventre de ma mère. Mes cendres le feront encore dans mon urne.

[Voetstappen]

Gids: Hier ziet u een portret van Giammartino Arconati Visconti. Hij was de zoon van een schatrijke Italiaanse edelman. In Parijs leerde hij Marie kennen, werd verliefd op haar en wilde met haar trouwen. Maar zijn vader gaf geen toestemming omdat zij geen ... adeltitel of geld had. Ze hebben moeten wachten tot na de dood van de oude markies Arconati en trouwden op 29 november in 1873. Zij was toen al 33 jaar.

Markiezin Arconati Visconti: Avant mon mariage je n'avais qu'une robe et une paire de chaussures.

Gids: Giammartino nam zijn vrouw mee naar Italië. Daar hadden ze een palazzo in Milaan, in Firenze. En hier ziet u een foto van haar aan Villa Balbianello, hun buitenverblijf aan het Comomeer. Ze hadden ook eigendommen in België, waaronder het Kasteel van Gaasbeek.

[Voetstappen]

Gids: Sluit u aan alstublieft?

Markiezin Arconati Visconti: Ce sont des muffles !

Gids: Ze waren niet veel samen. Terwijl hij in Milaan zat, studeerde zij in Padua. Ze trok zich niks aan van sociale verplichtingen en gedroeg zich niet als een dame van haar stand. Ze rolde zelf haar sigaretten, droeg soms mannenkleden en had een ruw taalgebruik. Ze waren nog maar twee jaar getrouwd of Giammartino stierf en zij bleef achter als enige erfgename. Op dit portret ziet hij er al een beetje bleekjes uit, vind ik. Zijn dood was voor haar geen groot verlies. Volgens mij ... was ze alleen voor zijn geld met hem getrouwd.

Markiezin Arconati Visconti: Basta ! Tais-toi ! Quelle bavarde ! C'est le cas de placer le mot de Gamba-betta: 'C'est à pisser!'

Franz Cumont: De markiezin leefde erg teruggetrokken. Ze zat graag te grasduinen in geschiedenisboeken en archieven. Ze hield ervan zich volledig in te leven in het verleden, liefst van al nog in gepaste historische kledij. De geruchten dat ze zou rondlopen in een pagepakje klopten. Misschien haalde ze haar inspiratie voor dit kostuum bij een van de personages uit Wagners opera 'Die Meistersinger von Nürnberg', een van de weinige muziekdrama's die haar kon bekoren.

Markiezin Arconati Visconti: Adieu, cher ami ! Pensez à moi demain soir, cachée que je serai au fond d'une baignoire, quand l'orchestre fera entendre cette broderie faite de toutes les fleurs du printemps votre amie sentira toute sa philosophie ficher le camp devant le bruit du cœur. Oh, Wagner, magicien, sorcier, immortel génie auquel l'humanité est redevable de ce sublime chef-d'œuvre, qui rend folle votre vieille amie.

Franz Cumont: De markiezin interesseerde zich, net zoals 'le tout Paris', in de prachtige kunstcollectie van Spitzer. Toen deze geveild werd, leerde ze haar grootste liefde kennen: Raoul Duseigneur, een kunstexpert op het gebied van antiquiteiten. Zij liet zich door hem adviseren en begon op grote schaal kunstwerken aan te kopen. Ondanks hun bijzondere relatie zijn de markiezin en Duseigneur nooit gaan samenwonen. Ze zijn ook nooit getrouwd, al heeft ze hem wel gevraagd.

Markiezin Arconati Visconti: Il me répondait toujours que nos fortunes étaient trop inégales et qu'il ne voulait pas me priver de mon titre.

Franz Cumont: Ieder jaar tijdens het jachtseizoen vertoefde ze hier meer dan een maand. In de landelijke intimiteit van Gaasbeek konden ze vrij samenleven, ver weg van de Parijse roddels.

Markiezin Arconati Visconti: Deux étions, n'avions qu'un cœur.

Franz Cumont: Toen de markiezin in 1913 Gaasbeek verliet, had ze geen enkel idee dat dit de laatste keer zou zijn. Een jaar later brak de oorlog uit en vluchtte ze samen met Duseigneur uit Parijs om in een hotel in Angers te gaan wonen.

Markiezin Arconati Visconti: Le présent me dégoûte et l'avenir me fait peur.

Franz Cumont: Daar werd Duseigneur ernstig ziek. Later werd hij naar een kliniek in Parijs gevoerd, waar hij totaal verzwakt na enkele maanden stierf. De arme markiezin was zo van slag dat men dacht

dat ze haar verstand zou verliezen. Haar huisdokter vertelde me dat ze vlak na zijn dood nog steeds gepassioneerde gesprekken voerde met hem.

Markiezin Arconati Visconti: Nessun maggior dolore che ricordarse del tempo felice nella miseria.

Franz Cumont: Aangezien de markiezin geen kinderen had, wilde ze haar fortuin goed besteden. Ze bereidde zich voor op haar dood door al haar bezittingen weg te schenken. Zo kreeg het Louvre haar volledige verzameling met middeleeuwse en renaissance beeldhouwwerken. Aan de Belgische staat schonk ze het Kasteel van Gaasbeek.

Markiezin Arconati Visconti: Nous reparlerons de mon geste. Dieu, que le mot est bête !

Franz Cumont: De officiële inhuldiging maakte ze niet meer mee. Mijn goede vriendin overleed in haar Parijse woning op 3 mei 1923. Ze was toen 83 jaar. Het is hier, in de groene rand rond Brussel, in het Kasteel van Gaasbeek, dat men de aanwezigheid van deze uitzonderlijke vrouw kan evoqueren. Hier kan men zich inleven in het wonderlijke sprookje dat zo nauw vermengd is met de geschiedenis van de jonge republiek.

Markiezin Arconati Visconti: Quelle belle journée ! Le parc est magnifique ! Je quitte toujours Gaasbeek avec regret.